

DVADESET I DRUGO STOLJEĆE

Pametna naša djeca

Već su spasila

Zemlju od ljudi

Mrtve od živih

Vjeru od religija

Vratila okus hrani

Odvijtila pravdu

Od istine

A istinu od točnosti

Takoder, a što je

Jednako važno,

Odvijtila su zauvijek

Ljubav od obaveze

I užitak u njoj

Od razumnožavanja

Svaku djevojčicu na romobilu

Svakog dječaka i njegova psa

Stavila su ispred države i nacije

Nasla su

- To i nije bio problem -

Način

Da svi imaju krov

Nad glavom

Da svi jedu

Voće i povrće

I imaju pravo na

Dobre bolnice

Najbolje što

Možemo

Napraviti za sebe

Kažu ta djeca

Koja se, evo, upravo radaju

Jest zbrinuti

Pogotovo lijeze

Posebno glupe

Osobito slabe

A ponajviše nesposobne

Čemu inače naš talent

I znanje

Naša strast za radom

Snaga i vještina

IMPRESUM

fantazin priredile: Ljeposava, Jeka i Joka
kafae kuvar: Radosav
tiraž: 250

50 fantazina biće poklonjeno i poslato na nekoliko relevantnih adresa, dok će sav prihod od prikupljenih donacija biti doniran jednoj od lokalnih organizacija koje se bave pružanjem pomoći ženama koje su pretpjele nasilje.

Hvala pjesnikinji Olji Savićević Ivančević što je za "Veli Ljeposavu" ustupila pjesmu i što je zamislila najboljšu feminističku utopiju u najtoplijim, prijeko nam potrebnim stihovima.

Plakat na poledini je rad naše slikarke Milene Vukoslavović (@milenvukoslavovic), kojim je dala svoj doprinos fantazinu i predstavila svoju viziju feminističke utopije. Hvala, Milena, drugarice i saborkinjo!

Mudra naša djeca

Kao da i nisu naša

Otvorila su glasno

I ponovo je došlo

Šašavo vrijeme

Otključanih vrata

Osigurala su svima

Sate za knjige

I večeri za kino

Nešto novca za

Putovanja

Prekrojila su sve

Imperative u

Ne osuduj

I ne budi kreten

Učinila su to

Bez diktature

Njihovi zatvori

Nalik su na škole

A što ne može znanost

Može poezija

Kakvi su procesi

Doveli do toga

I je li palo

Više krvi nego

Što svakodnevno pada

Da bi svijet konačno

Postao normalno mjesto

Da bi život konačno postao

Vrijedan življenja

- Nećemo saznati

Jer nećemo vidjeti

UVOD

isplivalo je na površinu: škole glume, naučne institucije, cijele opštine razotkrivene su kao paravani mobinga, seksualnog i psihičkog zlostavljanja i podvođenja devojčica i žena. Hrabre žene - žrtve nasilja - istupile su i progovorile da bi zaštitile druge žene, a za taj herojski čin dobile su linč javnosti i sljeganje ramena institucija.

Kao žene, kao građanke drugog reda, kao tijela lišena ljudskosti od strane patrijarhalnog i kapitalističkog sistema, otkako se rodimo, mi usvajamo mehanizme odbrane i zaštite - mi učimo da živimo sa tim, jer kako bismo drugačije mogle živjeti, kako bismo mogle funkcionisati, raditi, učiti i napredovati u svijetu koji nas neprestano dočekuje na nož?! Pa ipak, svi mehanizmi nekad zakažu, pa nemjerljivi, potisnuti bol i tuđa izadu na površinu kada se suočimo sa takvom ženskom realnošću i sa izostankom podrške zajednice kojoj bi trebalo da pripadamo i institucija koje bi trebalo da nas štite. Nekad je teško nastaviti dalje.

Da uhvatimo predah od mizoginog svijeta, da se oporavimo od ove ženoubilačke godine, ovog Osmog marta smo odlučile da se upustimo u maštu. Da se zapitamo i promišljamo: kakav bi svijet mogao biti kad bi ženska prava zaista bila ljudska prava? Da se podsetimo za šta se borimo i jedne drugima pružimo podršku i ulijemo snagu da odlučno nastavimo sa borbom i beskompromisno zahtijevamo bolje sutra.

Za sve žene koje su preplašene, ucijenjene, napadnute, mučki ubijene; za svaku našu drugaricu o čijoj je vrijednosti života došao da odluči nasilni muškarac. Za Šejlu, za Nerdu, za Milenu, za Ivu, za Danijelu.

Za sve žene čija imena ne znamo, koje pretrpljeno nasilje zauvijek nose u sebi ili su ga, na naše oči, ponijele u grob, za sve nas i za naše kćeri - nećemo prestati da zamišljamo bolju budućnost i da se svom snagom borimo za nju.

AJMO, LJEPOSAVE, DA OSVOJIMO ULICE!

VRELI SNOVI

Provela sam najljepše godine svog života vjerujući da sam zašla u najdalje dosege užitka, da znam šta su zanos i adrenalin, da poznajem moje žice i dodire koji po njima stvaraju muziku... Mislila sam – to je to. A onda sam upoznala njegovu novu stranu.

Jedne večeri, dok sam se vraćala kući s posla umorna, maštala sam o vrelom tušu i raspremljenom krevetu praveći se da me ne čeka more novih, a istih obaveza. Nijesam ni slutila šta me čeka kod kuće. Kad sam došla, vrata su bila otključana. Na dnu hodnika, stajao je on, okrenut leđima, u sivoj trenerci i uskoj bijeloj majici mokroj od znoja.

Okrenuo se i uputio mi tajanstven pogled. U ruci je držao usisiv-ač. Ustreptala sam.

Zbunjena, rekla sam:

“E, taman sam mislila da usisam...”
“Znam.” - prekinuo me je odlučnim glasom.
“...a treba i suđe, i kupatilo, i u kupovinu...” - nastavila sam nesnađeno. Mene je teško zateći nespremnu, ali taj prizor me je pretvorio u istremarenu šiparicu.
“Sve znam. Već sam usisao”, rekao je. “I oribao kupatilo.”

Nonšaltno je prebacio magičnu krpu preko lijevog ramena. Koljena su mi zaklecala.

“I oprao suđe, i posušio šerpe čistom krpom”, nastavio je da nabraja, idući pri svakoj riječi još jedan korak bliže meni.

Nijesam znala kako da odgovorim na to.

“Ali treba da odemo do prodavnice...”
“Bio sam.”
“Bez spiska?” - upitala sam, pokušavajući da sakrijem uzbuđenje i od njega, i od sebe.
“Draga, napravio sam spisak sđm”, prošaputao mi je u uvo. Još samo jedna riječ bila je dovoljna da poklekнем.
“Večera je na stolu.”

Odjednom sam ošetila u sebi žar kakav nijesam ranije poznavala. Udahnula sam duboko i ušla u dnevnu sobu: podovi su blistali, namještaj usisan, sve na svome mjestu... Iz hodnika se čuo njegov glas: “Koristio sam drvenu varjaču da ne izgrebem novu šerpu.”

Da li sam ja to zalutala u filmsku priču? Da li sanjam, pitala sam se.

Misteriozno mi je prišao s leđa, odraz njegovog bicepsa sijao se preko uglačanog stola:

“Sviđa ti se ovo? Dobro ja znam šta ti voliš. A još nijesi ništa videla...”

Nijesam morala ništa više ni da vidim, već sam bila omamljena pažljivo uklonjenom prašinom sa ivica police za knjige, ali onda me je uzeo za ruku i poveo ka kupatilu:

“Vjeruj mi. Ja znam tačno šta ženama kao što si ti treba.” Ušli smo u kupatilo, a onda sam ugledala pripremljenu kupku, moj omiljeni časopis i mirisnu svijeću.

“Raspremio sam krevet...” - dodao je. Njegovi dugi prsti su izazovno tipkali po dugmičama veš mašine. Provokativno je okrenuo kotur na 90 stepeni. Nijesam mogla više da se suzdržim, strast je kuljala iz mene. Okrenula sam se, uhvatila ga, pogledala ga pravo u oči i upitala:

“Ko si ti?”
“Ja sam čovjek koji je spoznao šta žene stvarno žele” -rekao je umilnim, dubokim glasom - “ravnomjernu podjelu mentalnog i fizičkog rada i brige o kući i porodici. I ja sam tu ž i da ti ostvarim te skrivene, najluđe snove. Želiš li me?”

...
Komšiluk je odjekivao: “Još! Joooš!”

Žena prijavila nasilnika, nadležni odma reagovali

M.N. (32) prijavila je svog partnera N.D. (35) za fizičko i seksualno nasilje. Kako naša redakcija saznaje, nedugo nakon poziva, organi reda izašli su na teren i obavili razgovor sa njom, a zatim i priveli nasilnika. Nasilnik je zadržan u pritvoru do daljn-jeg jer, kako navode iz policije, predstavlja opasnu prijetnju po život i dobrostanje svoje sad već bivše partnerke, kao i njoj bliskih ljudi.

Iz tužilaštva navode je iskaz žene i više nego dovoljan dokaz da se ovaj slučaj shvati ozbiljno, te tako i istraži. Na pitanje da li smatraju da daljim zadržavanjem, umjesto izdavanjem nonšalantne usmene opomene, čine štetu optuženom, iz tužilaštva odgovaraju: “Naš prioritet je dobrobit žrtve. Svaki vid nasilja nanosi ogroman bol i traumu žrtvama koje su mu izložene, te zato svaki slučaj zasluđuje da bude ozbiljno shvaćen, hitno procesuiran i ispitan do kraja. Kakvo je to pitanje uopšte?! Puštite nas da radimo!” Nadležni dodaju da nastavak procesa neće od žrtve zahtijevati da se suočava sa optuženim, jer bi to pogoršalo traumu koju je već iskusila.

Kako dalje saznajemo, ovom nasilniku prijeti do 20 godina u zatvoru bez mogućnosti uslovne kazne za dobro vladanje (Član 31 novog Zakona o sprečavanju nasilja nad ženama), jer eventualno buduće dobro vladanje ne poništava zlo koje je optuženi - ako se nakon istrage ispostavi da je kriv - već počinio.

Naša redakcija će nastaviti da prati ovaj slučaj. Koristimo priliku da ukažemo na izuzetne pozitivne efekte koje nova praksa kažnjavanja nasilja nad ženama ima na učestalost ovog krivičnog djela. Kao što smo godinama govorili i kao što sada vidimo: kada se zbilja posveti problemu, sistem zaista može da zaštiti žene od nasilja!

FANTASTIČNE VIJESTI I OGLASI KAKVE ŽELIMO

Šta bismo sve šeele, a ne može nam bit - a na papiru k'o može, al je taj papir patrijarhalna laž? Ajmo jedan bingo!

Da šetam u ponoća bez ključeva, sprejeva i drugih sredstava za odbranu	Da se planeta da na upravljanje ženama	Da i kondomi i pilule i spirale budu besplatni i lako dostupni	Da on jedva čeka da stavi kondom	Da ne biram oću li kupit tampone ili ručak
Da sistem ne preispituje i ne osporava moje odluke o mom tijelu	Da me Instagram ne banuje jer i ja imam bradavice	Da radim koliko želim i da od toga mogu da živim	Da svi odrasli u kući umiju sami da brinu o sebi	Da bude osuđen nasilnik, a ne žrtva
Da imam istu šansu da budem izabrana za Skupštinu ko i muško	Da on zna de su mu čarape	Da država poštuje Istambulsku konvenciju	Da me ne pitaju kad ću da rodim	Da me ne pitaju kad će drugo
Da on drži ruke k sebi osim ako se sporazumno ne dogovorimo drugačije	Da me ne otpuste kad zatrudnim	Da podsticaji za planiranje porodice znače novi vrtić za beb <u>u</u> i veću platu za mene	Da mi niko na porođaju ne viče: “Šta kukaš, baba ti se u štalu porađala!”	Da on konačno nauči de je klitoris
Da me modna industrija ne gura u “S” veličinu	Da me doktor shvati ozbiljno kad mu kažem da me nešto boli	Da se muškarcima dozvoli da imaju i pokažu emocije	Da konačno nađem automehaničarku	Da više nikad nide ne bude jebenog rata

POTREBNA (sa)RADNICA

Naše malo preduzeće vas neće mamiti pričom “mi smo ode familija”, da bi se ispostavilo da to znači “a ti si žena u patrijarhalnoj familiji”, izvoli sav teret na tvoja leđa bez ikakve podrške i zahvalnosti, dok mi uživamo u rezultatima tvog rada i ubjeđujemo te da je požrtvovanost najbolja moguća ženska osobina”. Naše malo preduzeće je ozbiljna firma koja razumije da su radnice, prije svega, ljudska bića, a zatim i da mora postojati fer kompenzacija za uloženo vrijeme, rad, trud i znanje. Da ne dužimo dalje, evo kakve uslove nudimo: Poštujemo radno vrijeme i poslujemo u okviru njega Rijetki prekovremeni rad uredno plaćamo u skladu sa zakonom Plata u skladu sa aktuelnim troškovima življenja i osigurana povećanja u skladu s rastom produktivnosti i inflacijom Nudimo platu na osnovu pozicije, a ne roda Slobodno tražite povišicu ako se mi ne šetimo prvi (u kom slučaju nas sram bilo!) - tu smo za vas Obezbuđujemo u potpunosti plaćeno porodijsko i roditeljsko odsustvo

Rad je rad - da li u kući ili u kancelariji, vi birate! Ako odaberete potonje, nudimo besplatan vrtić za decu u prostorijama firme Bitnije nam je vaše zdravlje od našega roka za završetak projekta Organizujemo rutinske zdravstvene preglede o trošku firme jedn-mo godišnje 100% plaćeno bolovanje 40 radnih dana plaćenog godišnjeg odmora Aktivna zaštita od mobinga i seksualnog uznemiravanja Sistem žutog i crvenog kartona primjenjiv na radnike koji na bilo koji način diskriminišu, uznemiravaju ili zlostavljaju druge po bilo kom osnovu 5% bonusa na godišnju platu za aktivno učešće u radu sindikata **BONUS: Vaše ideje ne mora da ponovi kolega muškarac da bismo ih čuli i primili k znanju**

Ako ste zainteresovane za ovakvu poslovnu priliku, pozovite sve poznanice i prijateljce, priključite se ženskom umrežavanju i uprite snagu u feminističku revoluciju! Naravno, pozovite i muškarce: sa ovakvim uslovima za rad, svima bi nam bilo bolje!

M I Ž E L I M O V I Š E .

Ove tri proste riječi je teško izgovoriti jer nama, kao ženama, nije dozvoljeno da želimo mnogo. Kad žudimo za još hrane, moći, seksa, ljubavi, vremena - mi smo pohlepne, egomanične, droljaste, očajne, ble-save. Željeti manje, biti manje gladna, govori nam se, znači biti “razumna”. Nakon nekog vremena, i mi počnemo to sebi da govorimo. Seksizam opravdava sebe okupirajući našu logiku i, skoro pa nečujno, okviri onoga što jeste ograničavaju naše ideje o onome što bi moglo biti. Mizoginija ima ukus vazduha, doživljavamo je kao gravitaciju: toliko je učestala da je jedva primjećujemo, toliko ukorijenjena da je teško zamisliti svijet bez nje. I kako da osmislimo nove načine življenja kada mizoginija zamagluje čak i našu maštu? I čak i kad bismo pokušale - de i kad bismo se organizovale ne samo da očuvamo ono što imamo, nego i da izgradimo neuporedivo bolju budućnost?

Nalazimo se usred feminističkog preporoda, ali i dalje rijetko hvatamo predah od krize današnjice da bismo razmišljale o tome šta bismo željele za bolje sutra. Kako da sanjamo velike snove kad se neprestano igramo zalud-noga posla s patrijarhatom? [...]

Naša nada za napretkom sputana je onim što nam (uglavnom muški) političari govore da možemo i ne možemo imati: oni biraju opcije, dok naši zahtjevi za bilo čim boljim bivaju odbačeni kao nerealni. Legalan abortus, možda, ali ne o trošku države.” Zaštita od diskriminacije na osnovu trudnoće - videćemo, ali poslodavac i dalje može da te tretira jednako loše kao bilo koju drugu radnicu ili radnika. Zakoni koji štite kvir i trans ljude, ajde dobro, ali samo ako su izrešetani religijskim izuzecima. Mi apelujemo na pravnu zaštitu kao odvojene, izolovane grupe - žene, kvir ljudi, ljudi diskriminisani po rasnoj osnovi - zato što nas javni zvaničnici jedino tako i vide, iako se naši identiteti rijetko kad uklapaju u tako uredne kutije. Da bismo napravili ikakav iskorak, mi naučimo da igramo po pravilima. Rodna nejednakost, čini nam se, neizbježna je. [...]

Treba hrabrosti i domišljatosti da se naprave kompromisi koji su nam potrebni da preživimo u ovakvom svijetu, a kamoli da ga poboljšamo. Luksuz je da čekamo da počne revolucija ili da se poslože savršene okolnosti da bismo djelovale, a u ovoj knjizi se svakako ne radi o odlaganju aktivizma. Prepoznamo da će, na kraju krajeva, ljudi i njihove akcije stvoriti bolju budućnost.

Briga za danas i briga za sutra su za nas isprepletane. Da bismo izgradile ovu budućnost, moramo je prvo zamisliti. Čak i kad pravimo strategiju u kontekstu današnje stvarnosti, moramo zamisliti de idemo i pronaći nađu da nastavimo dalje. Pride, na svoj način, imati snove je samo po sebi čin buntovništva baš ode, baš sad. Prosto zamišljajući pravo na bolji, slobodniji život i polažuci pravo na njega, žene odbijaju živote koji su nam dozvoljeni i osobe kakve smijemo biti.

Shvatile smo da je ponovno zamišljanje društva, dio po dio, jedini način na koji možemo da se uhvatimo u koštac sa seizmičkim pomakom neophodnim da se zađe u pravu utopiju. Počele smo sa konkretnim pitanjima: kako bi izgledao brak? A kako ustav koji je zaista trans-inkluzivan? Šta bi bilo drugačije u vremi sa kontracepcijom? U vezi sa sportom? Putovanjima? U feminističkoj utopiji, kako bismo razgovarali o seksu? Kako bismo imali seks? Kako bi bili osmišljeni standardi industrije rada za žene? Kako bi izgledala feministička briga o mentalnom zdravlju? Kako bi u feminističkoj utopiji izgledao dan u životu žene sa hendikepom? Šta bi bilo drugačije za tinejdž majke? Za roditelje koji danas bivaju diskriminisani po rasnoj osnovi? Za tinejžderski rok bend? Za kvir ljubav? Odgovaranje na bilo koje od ovih pitanja zahtijeva masovne strukturalne prekrete.

Ovaj odlomak sačinjen je od nekoliko segmenata iz uvoda knjige “Projekat “Feministička utopija”: pedeset sedam vizija neuporedivo bolje budućnosti” iz 2015. godine, koju su uredile Aleksandra Brodski i Rejčel Kauder Nelbuf
Prevela: Ljeposava

*Jekina napomena: Ova knjiga, mada i te kao relevantna za globalni feministički pokret, pisana je sa posebnim osvrtom na američki kontekst. U Sjedinjenim Američkim Državama sistem javnog zdravstva nikada nije uspostavljen u obliku u kojem postoji kod nas, pa tako ni besplatan abortus nije dostupan kao dio opšte zdravstvene zaštite. Ovo je samo podsećanje da i danas i ode, na Balkanu, u određenim oblastima uživamo prava koja žene širom svijeta nemaju i nikada nijesu imale, a sve na temeljima feminističkih pobjeda koje su za nas izvojevale naše prethodnice. Ti temelji su i dalje dovoljno jaki da na njima, zajedno sa feministkinjama iz cijelog svijeta, možemo da zamišljamo i gradimo novi i bolji svijet za sve.

UKRŠTENICA OZABAVITE SVOJU JUTARNJU RUTINU!

I kava na prazan želudac - koju tako pijete jer volite, a ne jer žurite pa morate - bude slada uz rješenje iz naše ukrštenice. Samo polako & nježno, i sa kavom i sa sobom!

(Napomena: rečenica koju sklapaju rješenja iz ukrštenice je bonus putokaz ka boljem sutra, i vašem ličnom i generalno feminističkom!)

			1						
	2								
		3							
4									
				5					
		6							
				7					

1. Relativna zamjenica, m. rod 2. Istinoljubivo, otvoreno 3. Odigrala, izvela glumom 4. Odrični oblik pomoćnog glagola jesam, prvo lice jednine 5. Radi (nečega); sinonim 6. Uvjerjenja o samome sebi (genitiv) 7. Nije ženskoga, ne boj se

<p>LJEPOSAVIN FANTAZIN, 8. MART 2022. BROJ 2 CIJENA 5€</p>	<p>VELI LJEPOSAVA</p>
---	------------------------------

VOLIM KADA SAMO ŠETAJEM NOĆU

